

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς (1)

- Μετακεϋνσιανοί: τάσσονται κατά των γρήγορων και ριζικών οικονομικών μεταρρυθμίσεων σε οικονομίες υπό μετάβαση.
- Υποστήριξαν: μία διαδικασία σταθεροποίησης με βαθμιαία απελευθέρωση και ουσιαστικές κρατικές παρεμβάσεις.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς (2)

- Ο μετακεϋνσιανισμός βασίζεται στα συγγράμματα του John Maynard Keynes και ιδιαίτερα στο έργο του *The General Theory of Employment, Interest and Money*.
- Ο Keynes υποστήριξε ότι η πιο χαρακτηριστική αποτυχία του μηχανισμού της αγοράς ήταν η ανικανότητά του να παρέχει πλήρη απασχόληση.
- Οι μετακεϋνσιανοί απορρίπτουν τις τρεις προϋποθέσεις της ορθόδοξης οικονομικής θεωρίας:
 - Ουδετερότητα του χρήματος
 - Οτιδήποτε μπορεί να αντικατασταθεί από οτιδήποτε άλλο
 - Το οικονομικό περιβάλλον είναι εργοδικό

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς (3)

- Το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα στερείται κάθε εσωτερικού αυτοελεγκτικού/ αυτοδιορθωτικού μηχανισμού για τη διατήρηση κατάλληλων επιπέδων της συνολικής ζήτησης, χαμηλών επιπέδων ανεργίας και σταθερών τιμών. Η κυβερνητική οικονομική πολιτική είναι απαραίτητη για την αποφυγή τέτοιων αποτυχιών στην αγορά.
- Ο στόχος των οικονομικών πολιτικών είναι να ενισχύσουν τα υψηλά επίπεδα της συνολικής ζήτησης, με σκοπό να πετύχουν και να διατηρήσουν την πλήρη απασχόληση.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς (4)

- Υπέρ ενός σοσιαλοδημοκρατικού καπιταλιστικού συστήματος, που συνεπάγεται μια ποικιλία τύπων ιδιοκτησίας και μια αγορά με κρατικό παρεμβατισμό στα πλαίσια ενός δημοκρατικού πολιτικού συστήματος.
- Οι μετακεϋνσιανοί εκτιμούν τη σπουδαιότητα των ατομικών αξιών, την αρχή της ατομικής ιδιοκτησίας και τα πλεονεκτήματα της αγοράς, υπογραμμίζοντας τη σημασία τους σε συνάρτηση με το κοινό καλό, την κρατική περιουσία και τον κρατικό σχεδιασμό.
- Οι μετακεϋνσιανοί τονίζουν τη σπουδαιότητα του ενεργού κράτους στις οικονομικές σχέσεις.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς (5)

- Ένα αδύναμο κράτος
 - Θα ήταν αντιφατικό έναντι ενός ακμάζοντος οικονομικού τομέα, εξαιτίας του γεγονότος ότι ο καπιταλισμός που επικρατεί στις ελεύθερες αγορές είναι από τη φύση του κυκλικός και ασταθής,
 - δε θα ήταν ικανό να εμποδίσει την κατάχρηση της μονοπωλιακής εξουσίας, η οποία υπονομεύει την επίτευξη κοινωνικών στόχων και της οικονομικής δικαιοσύνης.
- Η μεταβατική διαδικασία δεν είχε να κάνει μόνο με την ανάπτυξη των αγορών αλλά και την ανάπτυξη του κράτους.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς - Ταχύτητα

- Σταδιακή μετάβαση προς μία οικονομία της αγοράς
- Θεσμοί και οργανισμοί δεν μπορούν να τροποποιηθούν άμεσα
- Ελαστικό πρόγραμμα μετάβασης για να προσαρμόζεται στον μεταβλητό χαρακτήρα των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών
- Πολιτική βαθμιαίας μετάβασης ή ήπιας προσαρμογής επέτρεψε αλλαγές, ελαστικότητα κι ευελιξία στη διαμόρφωση κι εφαρμογή του προγράμματος μετάβασης
- Η επιτυχημένη εισαγωγή του μηχανισμού της αγοράς σε μια προηγουμένως κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία ήταν δυνατή μόνο μετά από αλλαγή στη συμπεριφορά, τον τρόπο σκέψης και την κουλτούρα.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Πολιτική δομή

- Δημοκρατία: απαιτεί τη συνεχή ανταπόκριση της κυβερνητικής αρχής στις προτιμήσεις των μελών της κοινωνίας, μέσω μιας οργανωτικά καθορισμένης διαδικασίας όπως οι εκλογές.
- Η δημοκρατία καταλήγει στη συναίνεση (consensus), η οποία είναι εξαιρετικά σημαντική για τις νεοσχηματισμένες οικονομίες της αγοράς.
- Η δημοκρατία στις μεταβατικές οικονομίες διασφάλισε ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων αντανακλούσε τις προτιμήσεις των ατόμων.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Ιδεολογική δομή

- Η ιδεολογία ήταν ένα μέσο για να αιτιολογηθεί η κρατική παρέμβαση στο όνομα της κοινωνίας.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Αρχικές συνθήκες

- Οι αρχικές συνθήκες θεωρούνται πολύ σημαντικές για τη διαμόρφωση του προγράμματος μετάβασης. Οι θεσμοί και οι κοινωνικές πρακτικές λειτουργούν και βασίζονται πάνω στα έθιμα, τις παραδόσεις και τις συνήθειες που είναι βαθιά ριζωμένες και εγκαταλείπονται και αντικαθίστανται από άλλες με πολύ αργό ρυθμό.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Σταθεροποίηση και Απελευθέρωση των Τιμών

- Οι δυνάμεις της συνολικής ζήτησης και όχι της προσφοράς καθόριζαν το επίπεδο παραγωγής και κατ' επέκταση τα επίπεδα απασχόλησης.
- Η αναδόμηση της οικονομίας και η ανακατανομή πόρων απαιτεί αρκετό χρόνο.
- Η απότομη απελευθέρωση των τιμών ενθάρρυνε την κερδοσκοπία.
- Κριτική στο μοντέλο απότομης μετάβασης: εξαιτίας της αβεβαιότητας στις υπό μετάβαση οικονομίες, η επένδυση μειώθηκε με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση στη συνολική ζήτηση, η οποία με τη σειρά της, μείωσε την παραγωγή κι αύξησε πληθωρισμό και ανεργία. Σύμφωνα με τους μετακεϋνσιανούς, σε τέτοιες καταστάσεις, η κυβέρνηση έπρεπε να επέμβει και να υποκινήσει την οικονομία με δημόσιες επενδύσεις.
- Η κυβέρνηση έπρεπε να κατευθύνει τις καταθέσεις σε παραγωγική επένδυση. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί μόνο μέσω κρατικών λειτουργιών ανάπτυξης που διευθύνονται από την κυβέρνηση.
- Αναφορικά με τον έλεγχο του πληθωρισμού ήταν υπέρ μιας εισοδηματικής πολιτικής με ελέγχους των τιμών.
- Η παρέμβαση της κυβέρνησης ήταν αναγκαία για την ανάπτυξη των σχέσεων της αγοράς.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Ιδιωτικοποίηση (1)

- Για τους μετακεϋνσιανούς η πώληση δημόσιων εταιρειών στον υψηλότερο πλειοδότη, όπως προτάθηκε από τους νεοκλασικούς οικονομολόγους, καταπάτησε τις αρχές της δικαιοσύνης.
- Η κρατική ιδιοκτησία έπαιζε ρόλο σε περιοχές όπου η ατομική ιδιοκτησία δε λειτουργούσε αποτελεσματικά, δηλαδή όπου υπήρξε αποτυχία στην αγορά.
- Στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη ανταγωνιστικών συνθηκών κι ενός ρυθμιστικού πλαισίου και όχι η ιδιοκτησία. (Οι κρατικές εταιρείες όταν βρέθηκαν σε ανταγωνισμό παρόμοιο με αυτό των ιδιωτικών, είχαν μεγαλύτερη απόδοση)

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Ιδιωτικοποίηση (2)

- Η αρχική διανομή της ατομικής ιδιοκτησίας ήταν πολύ σημαντική για τους μετακεϋνσιανούς σε αντίθεση με την προσέγγιση της αποτομής μετάβασης, αφού η αρχική διανομή της ιδιοκτησίας θα καθόριζε εκείνα τα μέρη της κοινωνίας που θα ξεκινούσαν από πλεονεκτική θέση.
- Οι μετακεϋνσιανοί πίστευαν ότι ήταν ευθύνη της κυβέρνησης να χρησιμοποιήσει διακριτά μέσα για να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα των εταιρειών πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση. Η κυβέρνηση θα πρέπει να βοηθάει και να εξοπλίζει τις εταιρείες με εσωτερικές δομές που είναι απαραίτητες για να επιζήσουν στη διαδικασία ανταγωνιστικής αγοράς. Επιπλέον η διατήρηση των κρατικών εταιρειών διευκόλυνε στην ανάπτυξη μιας πολιτισμένης κοινωνίας, αφού η μετάβαση δεν θα είχε απαραίτητα ως αποτέλεσμα μια μαζική αύξηση στην ανεργία.
- Η αναδιάρθρωση και η θέσπιση ρυθμιστικού πλαισίου ήταν απαραίτητο να προηγούνται της ιδιωτικοποίησης.
- Μέθοδοι ιδιωτικοποίησης: επιστροφή της δημόσιας ιδιοκτησίας στους νόμιμους ιδιοκτήτες και ρευστοποίηση των μη βιώσιμων εταιρειών, διανομή δωρεάν μετοχών στο λαό.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Θεσμική αναδιάρθρωση

- Το θεσμικό πλαίσιο ενός οικονομικού συστήματος είναι βασικό στοιχείο της οικονομικής του δυναμικής
- Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις δε θα έπρεπε να είχαν ξεκινήσει πριν από τη σύσταση θεσμικών μεταρρυθμίσεων. Η ιδιωτικοποίηση των κρατικών εταιρειών θα έπρεπε να είχε λάβει χώρα σε ένα στάδιο πολύ αργότερα μετά την οργάνωση μιας αποτελεσματικής θεσμικής δομής.
- Η οργάνωση της θεσμικής δομής απαιτούσε δράση από την κυβέρνηση.
- Βαθμιαία διαδικασία μετάβασης, και ταυτόχρονα πρότειναν την άμεση παρέμβαση της πολιτείας για να αναπτυχθούν, να εφαρμοστούν και να ενισχυθούν οι θεσμοί της αγοράς

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς –

Νομισματική πολιτική και Χρηματοοικονομικό Σύστημα

- Σημαντικός θεσμός στα συστήματα της αγοράς του καπιταλισμού.
- Η νομισματική πολιτική είναι πολύ σημαντική αφού έχει συνέπειες στη διανομή του εισοδήματος.
- Η ανάπτυξη ενός μοντέρνου τραπεζικού συστήματος ήταν πολύ σημαντική γιατί θα εγκαθίδρυε τις σχέσεις μεταξύ των οφειλετών και των πιστωτών.
- Ανάπτυξη ενός τραπεζικού συστήματος δύο βαθμίδων, περιλαμβάνοντας την κεντρική τράπεζα, η οποία τυπώνει χρήμα κι ελέγχει το πλεόνασμα του χρήματος, και τον ιδιωτικό τραπεζικό τομέα, ο οποίος αποδέχεται τις καταθέσεις και παρέχει πίστωση.
- Για τους μετακεϋνσιανούς η κεντρική τράπεζα δεν θα έπρεπε να είναι ανεξάρτητη. Ένα ανεξάρτητο κεντρικό τραπεζικό μοντέλο δεν επέτρεπε στις κυβερνήσεις να χρησιμοποιούν την προσφορά του χρήματος ώστε να χρηματοδοτήσουν τα ελλείμματα του προϋπολογισμού.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Δημοσιονομική πολιτική

- Αύξηση κυβερνητικών δαπανών πάνω στην ιδιωτική – δημόσια ανάπτυξη των υποδομών με σκοπό να αυξηθεί η απασχόληση.
- Η ανάπτυξη φορολογικού συστήματος βάσει όχι μόνο των εσόδων αλλά επίσης του κοινωνικού και πολιτισμικού υπόβαθρου της κοινωνίας.

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Διεθνές εμπόριο και Εξωτερική Βοήθεια

- Ένα κατάλληλο επίπεδο προστασίας θα ήταν απαραίτητο για να επιβιώσουν οι επιχειρήσεις.
- Οι οικονομίες σε μετάβαση θα είχαν τη δυνατότητα να σταθούν στα πόδια τους μόνο μετά από ένα εκτεταμένο πρόγραμμα διαγραφής χρέους μαζί με ουσιώδη ξένη βοήθεια, όχι μόνο για να βοηθήσουν το μεταβατικό πρόγραμμα αλλά και για να συντηρήσουν την πολιτική στήριξη και την ανάπτυξη μιας πολιτισμένης κοινωνίας.
- Υπέρ δημιουργίας Διεθνούς Ένωσης Εκκαθάρισης και σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας

Μετακεϋνσιανό Μοντέλο Μετάβασης στην Οικονομία της Αγοράς – Κοινωνική πολιτική

- Κράτος Πρόνοιας
- Κοινωνική πολιτική που θα απευθυνόταν στην ανεργία.
- Τίθενται υπέρ της άποψης η κυβέρνηση να αναλαμβάνει το ρόλο του εργοδότη σε έσχατη ανάγκη, προσφέροντας εργασίες δημόσιων υπηρεσιών σε κάθε ένα που επιθυμεί να εργαστεί με χαμηλό καθορισμένο μισθό. Έτσι εξαλείφεται η ακούσια ανεργία κι επιτυγχάνεται πλήρης απασχόληση.

Πίνακας 6.1: Η διαδικασία της μετάβασης των μετακεϋνσιανών

		Έτη	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Απελευθέ- ρωση των Τιμών- Σταθεροποί- ηση	Άρση ελέγχων και ρυθμίσεων των τιμών (price deregulation)											
	Σχεδιασμός της αγοράς (market planning), βιομηχανική-εισοδηματική πολιτική (industry incomes policy)											
2. Ιδιωτικο- ποίηση	Αναδιάρθρωση των κρατικών επιχειρήσεων											
	Ιδιωτικοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων											
3. Θεσμοί	Επίσημοι θεσμοί											
	Ανεπίσημοι θεσμοί											
4. Νομισματική Πολιτική και Χρηματο- οικονομικό Σύστημα	Χρηματοοικονομική ρύθμιση (financial regulation)											
	Διακριτή νομισματική πολιτική (discretionary fiscal policy)											
5. Δημοσιονο- μική Πολιτική	Διακριτή δημοσιονομική πολιτική											
	Φορολογική δομή (tax structure)											
6. Διεθνές Εμπόριο και Ξένη Βοή- θεια	Ένωση εκκαθάρισης (clearing union)											
	Δασμοί											
	Υπό όρους Ξένη βοήθεια (conditional)											
7. Κοινωνική Πολιτική	Κατώτατο εισόδημα											
	Δικαίωμα για δουλειά											
		Έτη	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Βιβλιογραφία

- Μαραγκός, Ι. και Μπιτζένης Α. (2007). *Τα Οικονομικά της Μετάβασης*. Εκδόσεις Σταμούλη.